

⊕ SZÖVEG: SOLYMÁRI DÁNIEL, KÉP: KATE HOLT ÉS SOLYMÁRI DÁNIEL

TESTVÉRHÁBORÚK DÉL-SZUDÁNBAN KERESZTÉNYEK AZ ÉLET PEREMVIDÉKÉN

Még csak alig néhány éve, hogy hivatalosan is véget ért az emberiség modern kori történelmének egyik leghosszabb ideje húzódo háborúja Szudánban, amely során több mint négymillió ember vesztette életét – ám a kettészakadt terület napjainkra újra pusztító harcok helyszínévé vált. A régóta várt béke rövid volt, szinte csak illúzió. A közelmúltban létrejött Dél-Szudánban el sem kezdődhetett a múlttal való szembenézés, ma újra vagy még mindig politikai-etnikai megosztottság és teljes bizonytalanság jellemzi a mindennapokat. Mintha örökségül kapta volna az elmúlt évtizedek állandósult véres ütközeteinek rémét, úgy folytatódtak a harcok szinte átmenet nélkül e fekete-afrikai térségben

Dél-Szudán jelenleg a legterősebb államok egyike, a washingtoni The Fund For Peace elnevezésű kutatóintézet negatív listájának vezetője. Az ENSZ adatai szerint a kiújuló harcok következtében ma több mint egymillió menekült él ideiglenes táborokban, és mintegy négyszáz ezren szórva a környező területeken. Uganda vagy Kenya csak kettő az úgynevezett célországok közül, ahová a mindennapos fegyveres összetűzések és támadások elől menekülők egy jobb jövő reményében vándorolnak. A remélt javulás azonban legtöbbször elmarad: gyakori, hogy a hazájukban áldozattá váltak – jóllehet viszonylagos békében – valamelyik szomszédos országban, az emberi létezés méltatlan körülmények között egy nyomortelepen tengetik életüket.

A kenyai Mombasa városának nyomortelepén élő Geoffrey csak egy a több ezer keresztény menekült közül, akik családjukkal dél-szudáni otthonuk elhagyására kényszerültek. Az ottani szélsőséges muszlim radikálisok állandósult támadásai miatt életre szóló döntést hoztak, amikor elindultak közel 1500 km-es, viszontagságokkal teli útjukra.

ELŐRS

Gyerekek kutatnak némi ehető után a dél-szudáni Malakal városának egyik szeméttelepén.

A UNICEF korábban 50 000-re becsülte azon gyerekek számát a térségben, akiket halálos alultápláltság fenyeget

A megsebzett Afrikában

Geoffrey és sorstársainak története kis epizódja a szubszaharai Afrika és Szudán konfliktusokkal terhelt, újkori történelmének, ugyanakkor rámutat az ott élők sebezhetőségére és teljes kiszolgáltatottságára. Küzdelmeiken keresztül felszlik emberiségünk ősforrásának múltja és jelene, amelyről mind a mai napig kevesebbet tudunk, mint az Újvilágról vagy Ázsiáról. Sőt, annak egy speciális szelete: sokan vannak, akik a világ egyes tájain csak az életük és személyes szabadságuk árán juttathatják kifejezésre vallásukat, világnézetüket.

A Korona ezzel szinte előre megformálta a jövőt: gazdasági és társadalmi törést okozva a két kultúrahordozó csoport között.

Dél-Szudán 2011-es létrejöttét követően ugrásszerűen nőtt a hazájuk elhagyására kényszerülők száma. Bár a szudáni migránsok arányának rohamos növekedése az elmúlt évek

politikai eseményeinek ismeretében nem szokatlan, azonban ráirányította a figyelmet egy jól körülhatárolható csoportra. Hogyan lehetséges, hogy egy sok ezer éves kultúrával rendelkező ország ma alapjaiban kényszerül identitását újra – vagy talán először – megfogalmazni? Hogyan vált az egykori Núbia az Afrikáért folyó „versenyfutások” részévé, később a brit gyarmati terjeszkedés egyik fő célpontjává? Mi vezethetett el több mint fél évszázad folyamatos háborúskodásához, amelynek következményei máig hatnak?

E Szaharától délre fekvő terület gazdag múltjáról a magyar olvasók már a múlt század elején elsőkezü beszámolókat olvashattak pionír felfedezőink tollából. Nagy földrajztudósaink közel hozták a legtávolabbi kontinenseket, ma pedig segítenek a minél pontosabb, igényes összkép megalkotásában. Szudán újkori történelmét az európai gyarmatosítással kezdődően írták: a később az angol–egyiptomi Szudánért folytatott harc a britek válasza volt Egyiptom geopolitikai törekvéseire, a Nílus iránti teljes igényére. A cél közös volt: a folyó vízgyűjtő területének minél nagyobb arányú tulajdonlása, a kiterjedt kereskedelmi és termőterületek megszerzése.

Az új ország a két nagyhatalom együttes gyarmata lett, bár a valóságban a britek kormányoztak. Tartományi székhelynek az északi Kartúmot tették, a közigazgatást az arabizált és iszlamizált északi elit végezte. Ők bizonyos kiváltságokban is részesülhettek a déli keresztény és animista lakossággal szemben, többek között az angolok által szervezett, modern oktatásba is bekapcsolódhattak. A Korona ezzel szinte előre megformálta a jövőt: gazdasági és társadalmi törést okozva a két kultúrahordozó csoport között. Amíg Észak fejlődött, Délen alig történt változás.

Idővel nőtt a távolság a két rész között, és egy sajátos centrum-periféria viszony alakult ki. A fennálló állapot azonban nem volt történelmileg idegen: keresztény és muszlim népek évszázadok óta éltek együtt e hatalmas területen. A tengerpart felől érkező arab hódítás erős nyomást gyakorolt az őslakos nomád pásztornépekre, de hamar szembetalálta magát a főként Núbia északi részén élő ókeresztény közösségekkel. Idővel a parti területektől kezdődően az iszlám hatás érvényesült, viszont Szudán belső, déli részeire már nem terjedt ki: ott, az északi struktúrával ellentétben, lazább szerkezetű, főként animista, majd keresztény csoportok domináltak. Az ország polarizációját a brit jelenlét sem tudta enyhíteni; külön igazgatták az eltérő etnikai és vallási hagyománnyal rendelkező gyarmatot. Jóllehet 1926-ban meghirdették az úgynevezett „déli programjukat”, amelynek keretében keresztény misszionáriusokat hívtak Délre, ám szinte izolálták a térséget (belépni csak engedéllyel lehetett). Enyhíteni kívánták az északi nyomást, azonban a kormányzást továbbra is Kartúmból végezték, és nem alakították ki Dél önálló közigazgatását. Ráadásul a két országrész között nem volt kijelölve pontos határvonal sem.

CSUPÁN A GYEREKEK SZÁMA ELÉRTE A FÉLMILLIÓT

az elmúlt két évben... Átutazó
fiatal menekült vár némi élelemre
a mingkamani menekülttáborban
Dél-Szudánban

MENEKÜLTÁBOR VAGY NYOMORTELEP?

Látszólag kevés a különbség. A napi túlélést
jelentő kezdeti élelmezési és biztonsági
támogatás azonban idővel megszűnik,
és sajátos állam az államban helyzet jön
létre, több ezer, százezer embert hátrahagyva

Lehetőségek és feszültségek

Szudán 1956-ban elnyerte függetlenségét, amely lehetőséget adhatott volna egy új, saját identitás megfogalmazására. Az események felgyorsultak: a korábban kitért toritilázadás tovább erősítette a szembenállást; az Anyanya-mozgalomba tömörült déli szeparatisták mélyítették a szakadékot a felek között, így a történelmi esély elmaradt. Az állandósult polgárháborúnak időszakos béketárgyalásokkal próbáltak véget vetni. Sikertelenül: Kartúm 1983-ban Szudán teljes területére bevezette a sariát, az iszlám vallásjogot, törvénykezési rendszert, ami súlyos politikai és erkölcsi feszültséget jelentett. Szinte fátumként hatott, hogy e kiélezett helyzetben az amerikai Chevron cég kőolajat talált az amúgy is kritikus észak–déli határvidéken... Az évtizedek óta zajló véres összecsapásoknak ekkor már több mint kétfélmillió halálos áldozata volt, a menekültek száma pedig elérte a négyfélélmilliót.

A 20. század egyik leghosszabb háborújának befejezésére és a tartós rendezésre a 2005-ben Nairobiban aláírt átfogó békemegállapodás kínált lehetőséget. Az Észak és Dél vezetői által jegyzett szándéknyilatkozat az időtálló béke fontos mozzanata volt. Rögzítette, hogy Szudán többkultúrájú, -etnikumú és -vallású ország, amelynek minden polgára egyenrangú. Az egyezmény jelentősége nem kevesebb volt, mint az, hogy megnyitotta a lehetőséget Dél népszavazás útján történő önrendelkezése előtt. 2011-ben elsöprő többségű és a nemzetközi megfigyelők által is szabályosnak tekintett szavazás eredményeképpen az ENSZ 194. országaként létrejött Dél-Szudán.

Ezt azonban John Garang, a karizmatikus déli vezető, akinek személyében sokan a térség

*... a 2005-ben Nairobiban aláírt
átfogó békemegállapodás kínált
lehetőséget. Az Észak és Dél vezetői
által jegyzett szándéknyilatkozat az
időtálló béke fontos mozzanata volt.*

 FM 94.2
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR
A rádióban vendégünk a témáról:
SOLYMÁRI DÁNIEL
Korábbi műsoraink meghallgathatók:
www.afoldgomb.hu/radio

... a „béke” megteremtésében kulcs-szerepet játszó politikus néhány nappal a 2005-ös megállapodás aláírása után – egy máig tisztázatlan helikopter-balesetben – életét vesztette.

jövőjét látták, már nem élhette meg: függetlenség létrejöttében és a „béke” megteremtésében kulcsszerepet játszó politikus néhány nappal a 2005-ös megállapodás aláírása után – egy máig tisztázatlan helikopter-balesetben – életét vesztette. Az új kormány, béke iránti törekvését láttatni kívánva, első lépéseként általános amnesztiát hirdetett. Évtizedek végtelennek tűnő háborúja Északkal látszólag a végéhez ért. Dél számára a feladat ezt követően nem kisebb volt, mint hogy harcosokból szakembereket képezzen.

Ám 2013-ban kiéleződött a vezetésért folyó harc, immár új színezettel: a cowboykalapjáról elhíresült Salva Kiirhez hű dinka népszerűségű csoportok összecaptak a szintén déli nuerekkal. A jubai véres viszályt követő erőszakhullám futótűzként terjedt: etnikai alapú kivégzések és kölcsönös bosszúhadjáratok kezdődtek szerte a déli területeken. A 2014 januárjában aláírt kétoldalú „leszerelés” sem tartott sokáig: a Riek Machar vezetett felkelők és a kormánypártiak közötti béke képtelen volt megszilárdulni. Most augusztusban aztán Kenya, Uganda és Etiópia közvetítésével új remény kelt a békére: az új paktumot végül Salva Kiir is aláírta. Eszerint a harcokat azonnal beszüntetik, a katonákat visszahívják, a gyerekkatonákat szabadon engedik, közös védelmi erőt hoznak létre és az átmeneti kormány elkezdi a demokratikus választások előkészítését. Az ország jövője azonban továbbra is beláthatatlan. A legutóbbi, majd’ 20 hónapig tartó háborúban 2 millió embernek kellett elhagynia otthonát, a halottak számát pedig megbecsülni is alig lehet...

Bűnük az, hogy keresztények

Zavarba ejtő leplezetlenséggel hullámszanak a Mombasa belvárosának közvetlen szomszédságában fekvő nyomortelep tapasztott agyagkunyhóinak düledező bádogtetői. A pléhtenger felett a házilag gyártott, görbe, csavarodó vezetékek, antennák ezrei úgy nyújtóznak az ég felé, mintha az itt élők segélykiáltását akarnák továbbítani. Az indiai és kínai befektetők által a telep köré épített üzleti negyed üvegépületeinek árnyéka sem képes elfedni a szembesülést: Fekete-Afrika lakosságának jelentős része éheznek, és az emberi élethez méltatlan körülmények között él.

A hat gyermekével a tengerparti üdülőváros szegénytelepén élő Geoffrey-val beszélgetek, sárral tapasztott, új otthonának szűkös kis belső terében, amely egyben a konyha, nappali, hálószoba és mosdó is. Itt, a létezés peremvidékén lakik családjával két és fél éve. Az itteni telepekről a helyi kormány alig vesz tudomást; a közbiztonság rossz, nincs vezetékes ivóvíz, áram, csatornarendszer, és a közművek hiánya miatt általánosak a súlyos fertőzések. „Öt gyerekből átlagosan hármat veszítünk el hatéves kora előtt. Az ivóvizet kartellekbe tömörült, illegális csoportok árulják, magasan a piaci ár felett, amit csak nagy áldozatok árán tudunk kifizetni. De megedződik az ember, ha valaki olyan háborúban él, amelyben már a nagyszülei is harcoltak” – meséli, miközben gyerekei hazaérkeznek az iskolából. Geoffrey csupán egy a több ezer dél-szudáni keresztény menekült közül, aki otthonát hátrahagyva szegénytelepre kényszerült.

A 37 éves, szikár, megtört fiatalember szüleit és testvéreit a háborúban veszítette el. Őt egészen fiatalon fogadta örökbe egy európai missziós keresztény kö-

**ÁRVA GYEREKEK
REGISZTRÁCIÓÉRT
SORAKOZNAK**
a nemzetközi
segélyszervezetek
pártfogásába kerülni.
Nagyszüleiket,
szüleiket az évtizedek
óta tartó háborúban
veszítették el.
Dél-Szudánból
egyedül vagy
testvéreikkel
igyekeznek új
otthonra találni
(jobbra)

A helyzet akkor vált kritikussá, amikor felfegyverzett katonák jelentek meg a vasárnapi szentmiséken, megzavarva az együttléteket. Idővel világossá vált: a szélsőséges muszlim csoportok hitünk nyílt gyakorlását akarják ellehetetleníteni.

IMMÁR SZABADON

A kenyai Mombasa nyomortelepén imádkoznak, többségében asszonyok, a vasárnapi szentmisén. Férjeiket a kiújuló harcok következtében veszítették el. Hitük megtartó ereje segíti őket az emberi élethez méltatlan körülmények elviselésére (balra)

zösség, ahol több száz „testvérével” nevelkedett. „A Szudánban állandósult harci feszültségben mégis valamiképpen kiszámíthatóan éltünk. Eltekintve az időszakos zavargásoktól, nem voltak mindennapos politikai vagy vallási viszályok; legjobb barátaink között muszlimok is voltak. A helyzet akkor vált kritikussá, amikor felfegyverzett katonák jelentek meg a vasárnapi szentmiséken. Idővel világossá vált: a szélsőséges muszlim csoportok hitünk nyílt gyakorlását akarják ellehetetleníteni. Új temp-

lomot nem építhettünk, a meglévőkben nem harangozhattunk, körmeneteket szabad téren nem tarthattunk. Keresztet sem viselhettünk köztereken, nyilvánosan nem imádkozhattunk. Egyébként »békében« élhettünk volna tovább, ha hitünket legszűkebb privát szféránkba száműzzük, még inkább kulcsra zárjuk önmagukba.”

Lakóhelyük, viszonylag működő életük hátrahagyását választották, és elmenekültek az országból. Mint később kiderült, nem egyedül: százak, ezrek veszítették el így otthonukat Dél-Szudán legkülönbözőbb részein. Történetüket szemlélve felmerül a kérdés, hogy tettük nem túlzás, vagy felesleges kockázat-e? Vállalni egy beláthatatlan következményeket rejtő, hosszú utat, majd nyomortelepen folytatni az életet? Racionálisan nézve aránytalannak is tűnhet, a személyi méltóságuk iránti határozott kiállás azonban más természetű. Tettük ráirányítja a figyelmet az abban gyökerező erkölcsi szabadság legalapvetőbb sajátosságára, amelynek korlátozásával az emberi személyiség valódi természete szorul háttérbe.

Rámutat, hogy a vallásszabadság a személy szabadságának forrása, a nemzetközi jogrend és civilizációnk emblematisztikus vonása. Ahogy Szent II. János Pál pápa fogalmazott: „Lakmuszpapír, amely megmutatja, tiszteletben tartják-e az összes többi emberi jogot”.

Üldözöttek és üldözők

Sokan vannak, akik csak személyes biztonságukat kockáztatva élhetnek alapvető emberi jogukkal: nyílt vallásgyakorlásukkal, világnézetük szabad megvallásával. Külső kényszerek halmaza akadályozza a legkülönbébb csoportokat szerte a világban, hogy követhessék lelkiismeretük szavát. Ahol ez megjelenik, ott sosem beszélhetünk tehát biztonságról és békéről. Napjainkban a keresztények szenvedik el a legtöbb üldöztetést, fizikai bántalmazást: mintegy százmillió keresztényt üldöznek a világon – az Open Doors International és a Gordon-Conwell keresztény szervezetek felmérései szerint az ebből fakadó erőszaknak naponta átlagosan 270 áldozata van.

Napjainkban a keresztények szenvedik el a legtöbb üldöztetést, fizikai bántalmazást: mintegy százmillió keresztényt üldöznek a világon.

GEOFFREY ÉS CSALÁDJA KERES ÚJ LAKÁST MOMBASA NYOMORTELEPÉN

Folyamatosak az azonos szegregátumokon belüli vándorlások, ugyanis a sárral, agyaggal tapasztott, egyszerű viskók használata sem ingyenes. Még a legalapvetőbb szükségleteket is nélkülözö helyiségekért is fizetni kell, gyakran egy-egy állami vezető behajtóinak...

Történetünk fő kárvallottjaival szemben szélsőséges muszlim csoportok állnak. Általánosan tekintve különösen ott figyelhető meg erős konfliktus, ahol az iszlám önmagát a nemzeti legitimitáció eszközeként tekinti, és úgy érzi, ma újra meg kell fogalmazza identitását, megjelenítve egyfajta „eredetit” általa, hogy vallási gyökeréhez nyúl vissza. Ez nem csupán a globalizációra adott válasz: sok helyen – így Szudánban is – kísérlet a gyarmati időkben született nyugati kategóriák újraértelmezésére. Az afrikai népek önazonossága ugyanis ma nem tükrözi a gyarmati idők előtti állapotot: életerek és alapvető etnikai tulajdonságok alakultak át.

Felmerül ugyanakkor a kérdés: hogyan egyeztethetők össze a véres atrocitások az iszlám kultúra toleranciájával? Miként fér meg a szélsőséges muszlimok által elkövetett erőszak mellett a világ egyik legtürelmesebb vallásának elve? Vagy a tömegmédiá egyoldalú, bűnösen leegyszerűsítő tájékoztatása okozza-e a torzult képet?

A HELYI EMBERKERESKEDELEM, FEGVER- ÉS KÁBÍTÓSZER-CSEMPÉSZET MELEGÁGYAI gyakran a nyomortelepek. Robert, ez a tűzparancssal rendelkező kenyai járőr, és jelen cikk szerzője is többször keveredett feszültségbe vehemensebb érzelmű telepi csoportokkal

Vadhajtások

A zavarba ejtően bonyolult problémáról Abdul-Fattah Munif, jemeni származású sáriaszakértő beszél. Így érthetőbbé válik e látszólag ellentmondásos helyzet, és előtérbe kerülhet a valóban Kegyes Korán. „Fontos, hogy lehatároljuk, szűkítsük a Szudánban élő iszlámhívó közösségeket – kezdjünk alapvető fogalmi tisztázással. – Északon, a Szudáni Köztársaságban az iszlám szunnita ága a meghatározó, az ország felekezeti szempontjából egységes. Síiták alig vannak. Viszonylag erős még a szúfizmus, a misztikus iszlám. Az elmúlt ötven-hatvan évben azonban – részben a függetlenné válás, felszabadulás következményeként, részben pedig a karizmatikus egyiptomi vezető, Gamal Abdel Nasser hatására – megerősödött az úgynevezett politikai iszlám. Ez az iszlám fundamentalizmushoz közel álló mozgalom, mely idegen az iszlám lényegétől, valamelyest megosztotta a kartúmi lakosságot, de inkább csak politikailag. Vallásilag egységes maradt a társadalom” – mondja.

„A helyi keresztény lakosság és a muszlimok együttélésének kérdésében tagadhatatlan, hogy mindig is létezett vallási feszültség, de a nézetkülönbségek alapvetően politikai természetűek voltak. Az iszlám tanításához hű muszlimok a Szudánban élő őslakos keresztényekre (ahogyan a zsidókra is szerte a világban) mint a Védelem népére tekintettek. A Korán hagyomá-

HATÁRÁTKELÉS

Fiatal fiú és édesanyja, minden ingóságukkal. Gyalogosan indulnak egy jobb jövő reményében először Dél-Szudánba, majd valamelyik szomszédos országba. Az előttük álló út nehézségeit aligha lehet alulbecsülni...

Az iszlám tanításához hű muszlimok a Szudánban élő őslakos keresztényekre (ahogyan a zsidókra is szerte a világban) mint a Védelem népére tekintettek.

Előfordul, hogy az újkori függetlenedési-elszakadási folyamatok során egyes muszlim csoportok vehemensebben fejezik ki az anyaországhoz való tartozási vágyukat. Emögött pedig az iszlám jog helytelen értelmezése áll.

MIHEZ NE NYÚJUNK?!

– ebben segít az éppen használatban lévő fegyverek és aknák képes tájékoztatója. A folyamatos frissítésre szoruló plakát a menekülteknek nyújt támpontot

nya szerint felelősséget kell vállalnia értük az arab többségű országnak – folytatja. – A keresztények és a zsidók az iszlám szerint egyaránt a Könyv népének tekintendők, ők azok, akiknek az Írás adott. Tanításunk szerint hitünk forrása közös. Jóllehet azt tanítjuk, hogy követni kell az iszlámot, de az őslakos keresztények számára minden iszlám államnak szabad vallásgyakorlást kellene biztosítani. Sőt, jogrendünk, a medinai alkotmány szerint az őslakosokkal megegyezően az átutazók is teljes védelmet kell, hogy élvezzenek.

Mindehhez pedig fontos tudni, hogy az arab többségű országokban az iszlám nem csupán vallás, hanem jogi és társadalmi berendezkedési rendszer is egyben. Ám egy hitét helyesen megélt muszlimnak sose szabadna elüldöznie vagy korlátoznia hitének gyakorlásában egy keresztényt. Azokon a helyeken, ahol ez sériül, vagy nem valósul meg, ott az iszlám torzult formája van jelen – állítja Abdul-Fattah Munif. – Az okok összetettek. Előfordul, hogy az újkori függetlenedési-elszakadási folyamatok során egyes muszlim csoportok vehemensebben fejezik ki az anyaországhoz való tartozási vágyukat. Emögött pedig az iszlám jog helytelen értelmezése áll. E helyi közösségek vadhajtások, szinte sosem képviselik a központi hatalmat, nincsenek felhatalmazva a saría alkalmazására. Azt önkényes és helytelen módon gyakorolják; maguk az egyének is sokszor tanulatlan, önjelölt »jogtudósok«. És sosem a Korán valódi hagyománya alapján, hanem egyéni értelmezések szerint járnak el. A helyi atrocitások mögött a legtöbb esetben ilyen torzult csoportok állnak. Szomorú, hogy az iszlámot az ő cselekedeteik által ítélik meg.”

ÜLDÖZÖTTEK, MERT KERESZTÉNYEK?

A „békés” Nyugatról szemlélve túlzónak tűnhet, hogy napjainkban a világon a legnagyobb mértékben a keresztények szenvednek el üldöztetést, fizikai bántalmazást. Az iszlám szélsőségeinek a keresztények az „első számú ellenségek” a Közel-Kelet, Közép-Ázsia vagy a szubszaharai Afrika némely országában, de a kommunista, posztkommunista rezsimok is napi veszélyt jelentenek, ahogy ez Közép-Amerikában vagy Észak-Koreában látható. Az ilyen típusú támadások az elmúlt évtizedekben – különösen az ezredfordulót követően – drámaian felerősödtek. A Közel-Keleten őslakos keresztény közösségek tűntek el: a teljes helyi lakosságra vetített számarányuk 20 százalékról 4 százalékra esett vissza. Nigériában, Szudánban vagy Szomáliában is napi szintűek az atrocitások. Nehéz az eseményeket kizárólag az adatok tükrében szemlélni, a halálesetek száma olykor méltatlan vitákra ad okot. Felmerülhet, hogy az egyházak, vallásos szervezetek sem teljesen elfogulatlanok e kérdésben. Az összkép azonban mára ennél lényegesen egységesebb: médiumok, újságírók, civil szervezetek, egyetemek, független kutatóműhelyek és a terepen dolgozó szakemberek felméréseire és beszámolóira támaszkodva széles az egyetértés az említett állítás létjogosultságára vonatkozóan – ahogyan ezt az ENSZ év eleji „globális szolidaritásra” való felhívásában is kifejezésre juttatta.

Az együttélés felé

Napjainkban egymástól elszigetelten élni szinte lehetetlen. Az együttélés gyakran elkerülhetetlen sorsszerűség, amely arra készíti a feleket, hogy szüntelenül keressék a másikkal való közösség vállalásának lehetőségét. Ez a feladat még azokban az országokban sem könnyű, ahol viszonylag homogén a lakosság nyelvi, vallási, etnikai és kulturális összetétele, nem beszélve azokról a területekről, ahol a nagy válások egyre erősebben ajánlják saját magukat a nemzeti identitás újrafogalmazásához. Elgondolkodtató, hogy a feszültség ezekben az esetekben éppen abból ered, ami békére és párbeszédre kelene ösztönözzön.

A történelem nem kínál kész recepteket a népek közötti „társbérlet” rendezésére. Szabadság, egyenlőség, együttélés – lehetne az új jelmondat. A szubszaharai Afrika heterogén lakosságú országaiban ez különösen nehéz: gondoljunk csak a gazdag etnikai összetételű Kenyára, ahol közel egytucat jelentős etnikai csoport feszül egymásnak. Hogyan lehet mégis egymás mellett élni? Különösen akkor, amikor néhány ember is képes destabilizálni egy országot, miként az Dél-Szudánban vagy akár Ruandában látható?

A válasz bizonyára minden nép esetében eltérő. Az afrikai országok közül többen a szemünk előtt élik át, rajzolják újra jelenkori történelmüket. Számukra a jövőt építő, békés párbeszéd gyakorlása olyan kihívás, amelyhez minden támogatásra szükségük van, hogy megvalósulhasson az együttélés civilizációja. ☺

Hogyan lehet mégis egymás mellett élni? Különösen akkor, amikor néhány ember is képes destabilizálni egy országot, miként az Dél-Szudánban vagy akár Ruandában látható?

FÉRJEIKET A KIÚJULÓ HARCOK KÖVETKEZTÉBEN VESZÍTETTÉK EL
Szudáni asszonyok várnak élelemre a déli országrészben létesített ENSZ-menekülttáborban, Mingkamanban

ÚTJUK ÉS JÖVŐJÜK BELÁTHATATLAN...

Fiatal lány és gyermeke igyekszik gyalogosan – valahova. Háború, üldöztetés és éhezés elől menekülnek egy jobb jövő reményében

